

Bilag til besvarelse af forsvarsudvalgsspørgsmål 65 vedr. Forsvarets veteranindsats

Uddybet beskrivelse af Forsvarets veteranindsats for veteraner med psykiske belastninger

Indledning

Veterancentret driver Forsvarets forebyggende, behandlende, opfølgende og støttende indsats målrettet veteraner og deres pårørende. Forsvaret arbejder for at sikre en helhedsorienteret og koordineret indsats, hvor løbende udvikling og opsamling af erfaringer og viden danner baggrund for en kontinuerlig kvalificering og udvikling af indsatsen.

Forsvaret samarbejder med relevante aktører i den øvrige offentlige sektor. Der er etableret samarbejde med Den Nationale Videns- og Specialrådgivningsfunktion, og der er indgået samarbejdsaftaler med kommunerne. Endvidere tilbydes undervisning til kommunale sagsbehandlere, distriktpsykiatriens medarbejdere, relevante professionshøjskoler og fagforeninger (for socialrådgivere, pædagoger og tilsvarende).

Psykolog og socialfaglig støtte

Forsvaret støtter veteraner og pårørende før, under og efter udsendelse. Det gælder såvel nuværende ansatte som tidligere ansatte veteraner blandt andet med psykologhjælp og socialrådgivning ved behov opstået i forbindelse med udsendelse i international mission.

Veteraner samt deres pårørende kan henvende sig til Forsvaret og få samtaler med psykologer og socialrådgivere – tilbuddet om støtte ved psykologer og socialrådgivere har ingen forældelsesfrist.

Forsvarets socialrådgivere bidrager med rådgivning til veteraner og pårørende gennem alle tre faser. Socialrådgiverne støtter ved spørgsmål eller problemer i forhold til tilskadekomst, langvarig sygdom, arbejdsskadeforsikring og erstatning – eller støtter veteranens dialog med egen hjemkommune, hvis det er ønsket.

Forsvarets psykologer bidrager i tiden før udsendelsen på Forsvarets missionsforberedende uddannelser. Her underviser psykologerne blandt andet i, hvordan veteranerne på egen hånd kan håndtere akut stress i missionsområdet, fx ved konkrete teknikker til at regulere eget spændingsniveau.

Veteraner, der under missionen bliver udsat for særlige hændelser, tilbydes akut støtte i missionsområdet fra lægefagligt personel, chefer, feltpræst og kolleger, der er uddannet i at håndtere særlige hændelser, der medfører psykiske belastninger.

Forsvarets psykologer kan med kort varsel rejse til missionsområdet for at yde støtte til de veteraner, der har været impliceret i en særlig hændelse.

Den psykologfaglige støtte i missionsområdet består i at gennemføre samtaler med de implicerede – herunder individuelle samtaler og gruppesamtaler. Bearbejdelsen af hændelsen (af fx følelser som angst, frustration, skyldfølelse, magtesløshed, vrede, apati og lettelse over selv at være i live) opleves i denne sammenhæng ofte delt af kollegaer. Forløbene skal bidrage til, at de implicerede kan bearbejde potentielt traumatiske oplevelser og mulige efterreaktioner.

Vurderer psykologen i samråd med chefen for den udsendte enhed, at en eller flere af de implicerede veteraner ikke er i stand til at fortsætte udsendelsen, repatrieres (hjemsendes) de pågældende med henblik på at modtage relevant støtte i Danmark. I tilfælde, hvor veteraner repatrieres, bliver Forsvarets socialrådgivere involveret – og psykologstøtte tilbydes.

Forsvarets psykologer rejser endvidere på fastlagte kontaktbesøg i missionsområdet, hvor veteranerne tilbydes konsultation. Typisk handler samtalerne om tilpasningsproblemer i forhold til familien og vennerne derhjemme eller kamptræthed samt forhøjet spændings- og stressniveau, når missionens afslutning nærmer sig. I forbindelse med kontaktbesøgene gennemfører psykologerne briefinger, hvor veteranerne orienteres om faktorer – både sociale, psykologiske, hormonelle, ernæringsmæssige og fysiske – der kan få betydning, når veteranen vender hjem til en civil tilværelse.

Generelt gælder det, at veteraner, efter endt mission, deltager i et såkaldt akklimatiserings- og reintegrationsforløb i Forsvaret. I den forbindelse yder Forsvaret psykologer støtte i tilvænningsprocessen fra at have været udsendt til igen at skulle indgå i en hverdag i Danmark – en proces kaldet fra 'Battlemind til Homemind'.

De veteraner, som har deltaget i hårdt belastende missioner, skal som led i hjemkomstprogrammet til Danmark deltage i et møde på tomandshånd med en af Forsvarets psykologer for at afklare eventuelt støttebehov. For nogle gennemføres samtaler i forbindelse med hjemtagelsen af det udsendte hold, for andre i forbindelse med akklimatiserings- og reintegrationsforløbet.

Seks måneder efter hjemkomst modtager alle veteraner et spørgeskema fra Forsvaret, der omhandler oplevelser og reaktioner i forbindelse med udsendelsen. Psykologerne retter, på baggrund af besvarelserne, henvendelse til veteraner, der viser tegn på støttebehov (med mindre veteranen aktivt frabeder sig at blive kontaktet).

Som led i den styrkede opsøgende indsats bliver alle tidligere udsendte tilbage fra 2007, der ikke længere er tjenstgørende, kontaktet af Forsvaret ca. 2, 5 og 8 år efter udsendelse. Forsvaret retter henvendelse pr. brev, hvori der gøres opmærksom på de muligheder for støtte i Forsvaret, der kan gøres brug af ved behov og de får tilbud om at blive kontaktet af socialrådgiver med henblik på afklaring af behov, herunder psykologbehandling. Hvis der ikke modtages respons på brevene, bliver de tidligere ansatte forsøgt kontaktet telefonisk eller ad anden vej.

Støtte til afklaring af uddannelses- og jobmuligheder

I forbindelse med akklimatiserings- og reintegrationsforløbet samt hjemsendelse af veteraner, er der fra 2012 udleveret kompetencekort. Formålet med kompetencekortet er at styrke grundlaget for en realkompetencevurdering af de civilt rettede kompetencer, som veteraner har opnået gennem tjeneste i Forsvaret. Hensigten er at styrke veteranerne i søgningen af civil job, uddannelse eller anden stilling i Forsvaret.

Forsvaret støtter desuden ansatte veteraner med varige psykiske skader i en afklaring af fremtidige uddannelses- og jobmuligheder. I den individuelt tilpassede forløb indgår typisk rehabiliteringselementer som jobtræning, uddannelse og genoptræning, der koordineres med kommunale og regionale aktører.

Veteraner, der har kontrakt med Forsvaret til det fyldte 35. år eller længere, og hvor udfordringerne ikke vurderes at være af varig karakter, nyttiggøres i egnede stillinger i Forsvaret.

Endelig gennemfører Forsvaret et projekt finansieret af satspuljemidler, hvor beskæftigelseskonsulenter arbejder for at bygge bro mellem tidligere ansatte veteraners ønsker og behov i forhold til beskæftigelse og det kommunale system. Beskæftigelseskonsulenterne støtter tidligere ansatte veteraner, herunder arbejdsledige eller sygemeldte veteraner, i deres kontakt med jobcentrene. Derudover tilbydes jobcentrene støtte i deres beskæftigelsesindsats overfor veteraner.

Konkret gives jobcentrene informationer om de særlige kompetencer, veteranen har erhvervet sig under udsendelse. Endvidere fungerer beskæftigelseskonsulenterne som biddere for veteranerne og yde individuel vejledning og rådgivning i relation til arbejdsmarkedet.